

16 NİSAN'DA NEYİ OYLUYORUZ?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Cuma, 14 Nisan 2017 07:56 -

Son günlerde özgürlüğüne düşkün, az veya çok politikleşmiş herkes gibi aklım fikrim 16 Nisan'da yapılacak halk oylamasında. Bir taraftan da 825 sayfalık, kerpiçten kalın "TANZİMAT–Değişim sürecinde Osmanlı İmparatorluğu" kitabını okuyorum. Bu, Halil İnalıcık'la Mehmet Seyitdanlıoğlu tarafından Tanzimat hakkında en önemli makalelerin bir derlemesi. İş Bankası Kültür Yayınları tarafından 2016'da yayımlanmış.

Türkiye tarihinin önemli bir dönemeci olan Tanzimat'ın 100. yılı nedeniyle ilk büyük derleme 1940'ta yayımlanmıştı. O kitaba çok imrenmiş fakat okuyamamıştım. Elimde kitapta 1940'taki makalelerin yetersiz olduğu anlatılıyor. Bir olayın üzerinden ne kadar çok zaman geçerse değerlendirmeler o kadar sağlıklı olabiliyor. Konu ile ilgilenen yerli ve yabancı araştırmacıların imzasını taşıyan 36 makalede Tanzimat, çeşitli açılardan belgelere dayanılarak inceleniyor. 29 Nisan 2014'te paylaştığım "Bu 175 Yıllık Bir Hikâyedir" başlıklı yazımda, AKP'nin iktidara geliş sürecini yorumlamaya çalışmıştım. Bu bir ileri-geri mücadelesi idi. Tanzimat'ı okurken bu görüşüm daha da pekişti.

Tanzimat, İmparatorluğun son yüzyılında yaşamış en büyük devlet adamı Mustafa Reşit Paşa'nın öncülüğünde çöküşü önlemek için devlet bürokrasisinin ve aydınların bulduğu bir çözümdü. Devlet bütün kurumlarıyla Avrupa'nın ileri ülkeleri örnek alınarak yenilenmeliydi. Zorunluluk o kadar açıktı ki, bu yapılmazsa imparatorluk dağılacaktı. O dönemde ve daha sonraları bu yeniliklere karşı olanların hamlelerine rağmen İmparatorluk Tanzimat'tan açtığı çığırdan vazgeçmedi. AKP'nin iktidarına kadar. Fakat topluma geri bir kültür aşılama çalışması AKP bile, şu başkanlık hevesine kadar Avrupa'nın icadı olan parlamenter sisteme dokunmuyor, hatta Türkiye'ye daha ileri bir demokrasi vaat ediyordu.

Büyük Fransız ihtilalinin Avrupa'ya yaydığı insan haklarından kuvvetle etkilenen 3 Kasım 1839 tarihli Gülhane Hattı hümayunu, o zamana kadar görülmemiş bir şey yapıyor, devlet memurları gibi Padişah da bu konulan ilkelere uyacağı konusunda yemin ediyordu. Temeli Tanzimat'la atılan bu yenileşme hareketinin yetiştirdiği aydınlar, 1876 ilk Osmanlı Anayasasına da biçim verdiler. Yeni Osmanlılar, Genç Türkler, Kuvayı Milliyeciler, Cumhuriyetçiler ve Demokratlar, hep o ana çığırdan yürüdüler.

ESAS KONU: ÖZGÜRLÜK

Tanzimat'tan sonraki bütün siyasi hareketlerin temelinde ülkeyi yönetenlerin yetkilerini kısma ve kayıt altına çabası vardır. Anayasa hareketleri bunun ifadesidir. Devlet başkanları ne kadar geniş yetkilerle donatılırsa, halkın özgürlüğü o oranda kısıılır. Kenan Evren anayasasının delik deşik olmasının nedeni de halkın hak ve özgürlüklerini kısıması idi.

"Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" adı verilen bugünkü garip anayasanın oylamasında Türkiye, 175 yıl öncesine dönüp dönmemeye, hemen bütün idareyi sorumsuz bir kişinin eline teslim edip etmemeye karar verecektir.

Halka daha ileri bir demokrasi vaat eden, Avrupa Birliği'ne tam üyelik için çabalayan AKP, ne olmuştur da Türkiye'nin modernleşme tarihinde olduğu gibi demokrasi yürüyüşünde de arabayı geri vitese alma cesaretini göstermiştir? Tayyip Erdoğan'ın sınırsız tutkularının peşinden gönülsüzce de olsa koskoca bir parti nasıl sürüklenmekte, bunun Türkiye'nin devletiyle de, milletiyle de mahvına sebep olacağını görememektedir?

KÖROĞLU GİBİ YAPMALI

Bu durum, Türkiye'nin 175 yıldır varlığını sürdüren bir sınıfla ilgilidir. Bu sınıf, şimdiye kadar yönetime gelememiş olan feodalizm kalıntısı taşralı güçlerden oluşuyor. Okuyamamış veya okuyanlarının çoğu medrese kalıntısı kurumların tezgâhından geçmiştir. Aydınlanmadan nasiplerini alamamışlardır. Demokrasi, insan hakları gibi kavramlarla ilgileri yoktur. Geleceklerini başkalarının merhametine, ferasetine bağlamışlardır. Yıllardır cemaatle iç içe yaşamalarının

16 NİSAN'DA NEYİ OYLUYORUZ?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Cuma, 14 Nisan 2017 07:56 -

nedeni de budur. Onlarla aralarındaki kavga bir ilerilik-gerilik kavgası değildir. babalarından kalan mülkü paylaşamayan kardeşlerin birbirlerine baltalı bıçaklı olmasına benziyor. Yoksul kitleler, bu sınıf için oy deposudur. Bu kitlelerin, AKP bağımlılığından kurtarılması en acil görevdir.

16 Nisan'da dava ister kazanılsın, ister kaybedilsin, demokrasi cephesinin bundan önemli bir ders çıkarması beklenir. Üretimi artırıp herkesin iş ve aş sahibi olmasını, Köroğlu gibi, zenginden alıp yoksula vermeyi hedefleyen bir program ve bunun için yoksulları bilinçlendirip örgütlemek, mücadeleye sevk etmekten başka hiçbir çare yoktur. (12 Nisan 2017)